

Wat Werkt Handleiding

ECEC Play Hubs - een stap richting integratie

Een nieuwe aanpak van de discriminatie van
Romakinderen en -gemeenschappen

This publication was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020) and the Open Society Foundations (OSF). The contents of this publication are the sole responsibility of the partners of the project and can in no way be taken to reflect the views of the European Union or OSF.

Daniel, S., Trikić, Z., Cortellesi G., and Kernan, M. (2018) What Works Guide: ECEC Play Hubs - a first step towards integration, Leiden: TOY for Inclusion

Grafisch ontwerp door Alberto De Nicola

Vertaling door VBJK

Inhoud

Het doel van deze handleiding	4
Wat zijn ECEC Play Hubs?	5
ECEC Play Hubs in het kader van het beleid van de EU	11
De ECEC Play Hub – Een bijdrage aan de ontwikkeling van een werkbaar ECEC-systeem	13
Aanbevelingen voor professionele begeleiders	14
Aanbeveling 1 Streef er vanaf het begin naar dat ECEC zich binnen de gemeenschap plaatst, moedig plaatselijk eigenaarschap aan, en steun de combinatie van een bottom-up en een top-downbenadering	15
Aanbeveling 2 Moedig integratie van diensten aan, en zorg voor een goed gecoördineerde dienstverlening voor kinderen en hun gezinnen	20
Aanbeveling 3 Gebruik de kracht van intergenerationeel leren en hanteer de benadering van Together Old and Young - TOY als katalysator om sociale cohesie, interculturele dialoog en inclusie aan te moedigen	21
Aanbeveling 4 Steun en pas actief respect voor diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie toe	23
Aanbeveling 5 Ondersteun het personeel met constante professionele ontwikkeling	26
Aanbeveling 6 Moedig de duurzaamheid van ECEC Play Hubs aan	29

*"Nooit eerder heb ik mij zo welkom
en gerespecteerd gevoeld" –
Ana Dirdova, Romamoeder van zes,
Spišský Hrhov, Slowakije.*

Doel van deze handleiding

Deze handleiding biedt een overzicht van de veelbelovende praktijk van Early Childhood Education and Care (ECEC) Play Hubs, centra voor spel, leren en contact, waarmee op lokaal niveau gestreefd wordt naar de integratie van mensen uit de Romagemeenschap.

Deze praktijk en de bijhorende aanbevelingen zijn gebaseerd op de resultaten van TOY for Inclusion, dat als proefproject in zeven landen liep (zie kader). De handleiding richt zich tot de professionele begeleiders van het project en tot plaatselijke autoriteiten, en wil hen steunen bij de invoering van een in de gemeenschap gevestigde ECEC-werking, gericht op een verbetering van de sociale cohesie tussen kinderen uit Romagroepen en andere gemeenschappen. Ook biedt de handleiding lokale, nationale en Europese beleidsmakers informatie over hoe sociale en economische solidariteit over de culturen en generaties heen gebruikt kan worden om segregatie tegen te gaan en inclusie aan te moedigen. De hier gepresenteerde aanbevelingen vullen elkaar aan, en het beste resultaat bereikt men dus wanneer ze gelijktijdig worden toegepast. De toepassingen en aanbevelingen bieden samen een goede basis voor een systematische aanpak, en zo voor duurzame lokale oplossingen in zowel het beleid als de praktijk.

TOY for Inclusion wordt in duo gefinancierd door de Europese Unie en Open Society Foundations, in coördinatie van International Child Development Initiatives – ICDI (NL). Andere partners zijn International Step by Step Association – ISSA (NL) en zes nationale organisaties die werken rond de vroege kindertijd in Romagemeenschappen (Romani Early Years Networks – REYN): Educational Research Institute – ERI (REYN Slovenië), Open Academy Step by Step – OASS (REYN Kroatië), Wide Open School – WOS (REYN Slowakije), Centre for Innovation in the Early Years – VBJK (REYN België), Associazione 21 Luglio (REYN Italië) Partners Hungary Foundation (REYN Hongarije), en Centre for Education Initiatives – CEI (Letland).

¹ Dit project, voluit TOY for Inclusion: Community-based Early Childhood and Care for Roma Children (2017-2019, <http://www.toy4inclusion.eu>) werd opgericht om de educatieve segregatie en sociale exclusie van jonge Romakinderen in zeven Europese landen aan te pakken.

Wat zijn ECEC Play Hubs?

Het concept van de ECEC Play Hub werd ontwikkeld in het kader van TOY for Inclusion, en vormt de kern van de TOY-benadering. ECEC Play Hubs zijn veilige plekken, waar duurzame relaties worden opgebouwd tussen jonge kinderen en gezinnen uit alle mogelijke achtergronden. Het zijn inclusieve ruimtes waar:

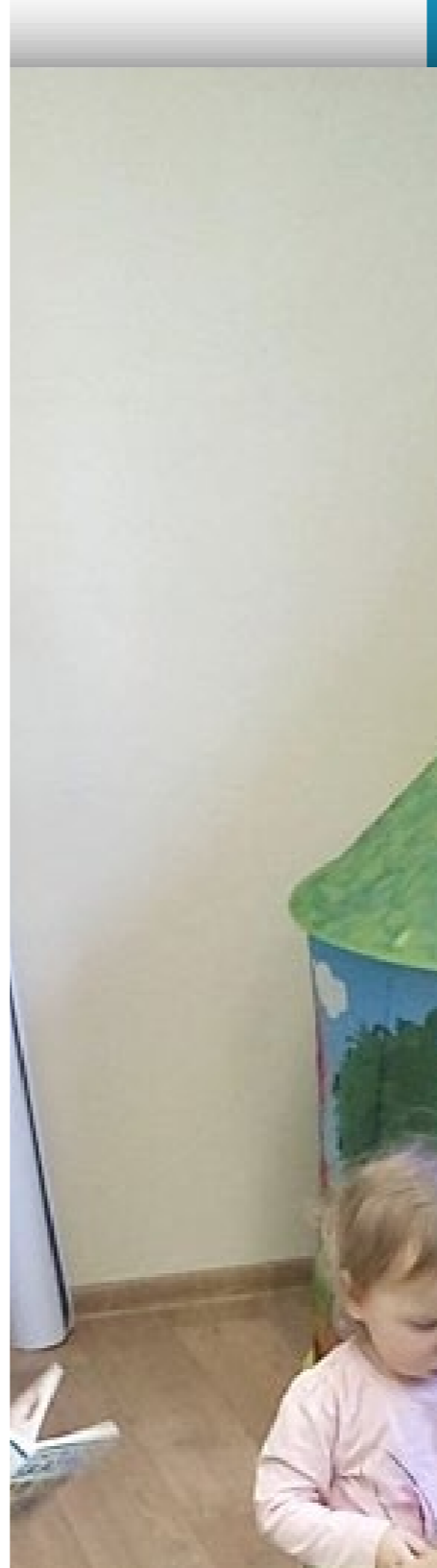
- kinderen speelgoed en educatief materiaal kunnen ontlenu en meenemen naar huis;
- kinderen en volwassenen uit alle leeftijdsgroepen welkom zijn, elkaar kunnen ontmoeten, tijd met elkaar kunnen doorbrengen en met elkaar kunnen spelen;
- ouders, grootouders en begeleiders op een informele wijze toegang krijgen tot informatie over opvoeding, gezondheid, het leerproces en de ontwikkeling van jonge kinderen.

TOY for Inclusion baseert zich op participatieve processen, die flexibel zijn en aan verschillende contexten en de noden van verschillende doelgroepen aangepast kunnen worden. De belangrijkste bouwstenen van deze benadering zijn:

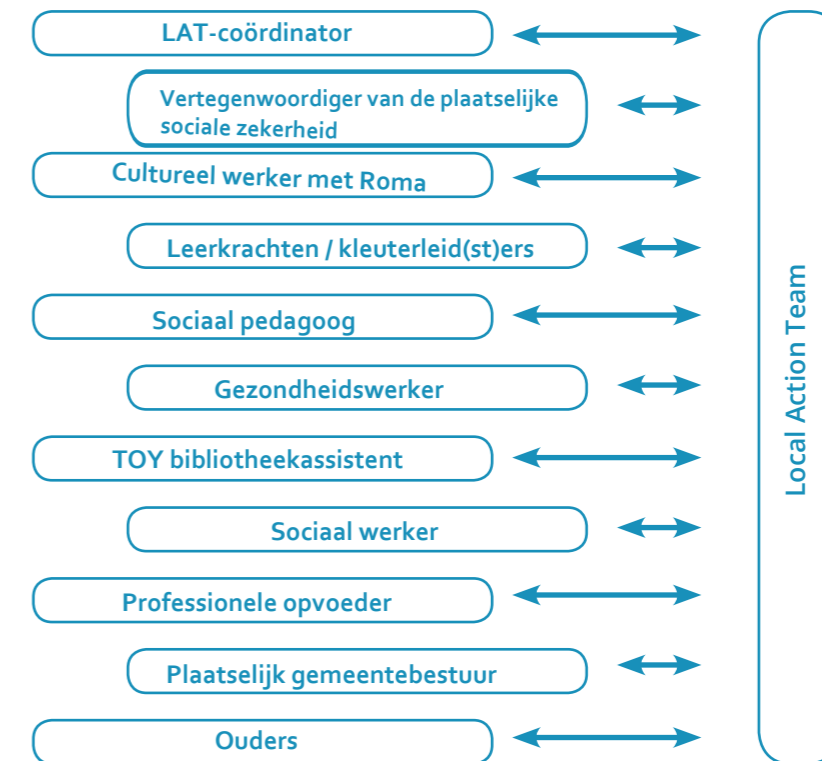

Ervaring met acht ECEC Play Hubs, die tussen 2017 en 2018 in zeven landen liepen, heeft aangetoond dat de **combinatie van deze vier bouwstenen**, uitgevoerd in **lokaal beheerde ECEC Play Hubs**, de volgende resultaten geeft:

- de opbouw van vertrouwen en van sterke banden tussen begeleiders die met jonge kinderen werken, activisten, beleidsmakers en verschillende soorten vrijwilligers die werken met kinderen die uit moeilijke situaties komen (Roma, migranten, lage socio-economische achtergrond, etc.);
- het in vraag stellen van de heersende opvatting dat ECEC alleen in een formele omgeving kan plaatsvinden;
- de opbouw van vertrouwen tussen Romagezinnen en de gemeenschap, wat dan weer een positieve invloed moet hebben op de relatie tussen Romakinderen en andere kinderen;
- de opbouw van interactie en van leergierigheid over alle generaties heen, met inbegrip van de oudere volwassenen in een gemeenschap;
- het aanreiken van een belangrijke veilige ruimte binnen de gemeenschap voor samenwerking tussen verschillende diensten die met jonge kinderen werken.

ECEC Play Hubs worden geleid door **Local Action Teams (LAT-team)**. Dit zijn plaatselijke comités die **de activiteiten binnen de ECEC Play Hub helpen ontwerpen, beheren en controleren**. Zij zorgen voor een goede coördinatie, wisselen informatie uit, en beheren het plaatselijke eigenaarschap. Bij de vorming van een LAT-team wordt gestreefd naar duurzaamheid: een groep stakeholders die de verschillende instellingen en gemeenschappen (bvb Roma/ niet-Roma) vertegenwoordigen, en opgeleid zijn in het opstarten en steunen van ECEC en van initiatieven rond sociale cohesie (zie verder). In het TOY for Inclusion Project werd op iedere locatie een LAT-team gevormd, die optrad als het belangrijkste bestuursorgaan van de Play Hub. Gemiddeld waren er twaalf leden in een LAT-team, maar zowel het aantal leden als de samenstelling van het LAT-team varieerde van plaats tot plaats. **LAT-teams gaven betere resultaten af wanneer Roma erin participeerden.**

ECEC Play Hubs in getallen

In de eerste zes maanden van 2018 hebben **1621 kinderen en gezinsleden** aan activiteiten en workshops in de acht ECEC Hubs deelgenomen. Ongeveer 20% had een Roma-achtergrond. Deze aantallen nemen nog constant toe.

Kinderen tussen 3 en 14 jaar hebben in de ECEC Play Hubs tussen januari en juni 2018 aan activiteiten deelgenomen. Duidelijk werd daarin het belang van leren van leeftijdsgenoten.

De acht ECEC Play Hubs blijven lopen in **België, Hongarije, Kroatië, Italië, Letland, Slovenië en Slovakije**. Ze vormen de eerste stap naar een inclusieve en geïntegreerde dienstverlening over de generaties heen.

ECEC Play Hubs
in het kader van
het beleid van
de EU

Beschikbaarheid: de oprichting van een Play Hub, en de sfeer die er wordt gecreëerd, geven alle gezinnen, kinderen en leden van de gemeenschap het gevoel dat ze welkom zijn, dat ze erbij horen, en vertegenwoordigd worden

Betaalbaarheid: gratis voor kinderen, gezinnen en leden van de plaatselijke gemeenschap

Bereikbaarheid: de locaties worden zorgvuldig gekozen, in de buurt van waar de verschillende gemeenschappen wonen en waar de kinderen hun tijd doorbrengen. De organisatie van activiteiten houdt rekening met de waarden, het geloof, de noden en de cultuur van de ouders en van andere vertegenwoordigers van de plaatselijke gemeenschap

Coördinatie van de dienstverlening: planning en uitvoering gebeuren op basis van samenwerking, waarbij verschillende instellingen en organisaties uit de publieke, de zakelijke en de burgerlijke sector betrokken worden. De Play Hub functioneert als een 'one-stop-shop', een plaats waar diverse diensten samen worden aangeboden, en waar ouders en gezinsleden verschillende professionelen kunnen ontmoeten, zowel individueel als in workshops

ECEC Play Hubs tonen hoe interventies binnen een gemeenschap kunnen bijdragen aan de doelstellingen van het tot 2020 lopende **EU Framework for National Roma Integration Strategies (NRIS)**. Door de ontwikkeling van benaderingen en activiteiten die interessant en uitnodigend zijn voor leden van de Romagemeenschap kunnen zij in het bijzonder een bijdrage leveren binnen de werking rond vroege kindertijd, opvoeding, gezondheid en werkgelegenheid. **Participatie van Roma** in het werk van het Local Action Team (LAT) zorgt voor een **positieve zichtbaarheid in de plaatselijke gemeenschap, opname in het werkteam van de Play Hubs and een gevoel dat men als een gelijkwaardige partner welkom geheten wordt. Voor veel Romakinderen vergroten Play Hubs de toegang tot ECEC**, en brengen hen en hun gezinnen met verschillende diensten in contact. Play Hubs rapporteren een verbetering in **de ervaring van de overgang van Romakinderen naar scholen**. Zij bieden een vernieuwde aanpak van discriminatie, en helpen de kinderen klaarstomen voor een formele opvoeding, een van de hoofddoeleinden van het NRIS.

ECEC Play Hubs

Een bijdrage aan de ontwikkeling van een werkbaar ECEC system

De combinatie van een top-down-benadering (interventie van beleidsmakers) met een bottom-up-benadering (geleid vanuit de plaatselijke gemeenschappen) slaagde er samen met het plaatselijke eigenaarschap en de werking van de Play Hubs in, alle niveaus van een competent systeem volgens het ECEC-principe in te sluiten:

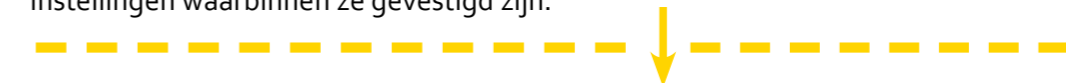
Het individuele niveau

Betrokkenheid van het LAT-team, en activering van de plaatselijke bevolking, met inbegrip van wie in de ECEC Play Hub werkt; investeren in hun professionele ontwikkeling, en voeding geven aan hun medewerking en stem.

Het institutionele niveau

De creatie van teams en van een gemeenschap van verschillende professionelen die in de ECEC Play Hub werken, en het delen van hun kennis en vaardigheden met de instellingen waarbinnen ze gevestigd zijn.

Het inter-institutionele niveau

Het samenbrengen van verschillende diensten, en de creatie van een omgeving waar ze in een informele maar gecoördineerde sfeer in één ruimte kunnen samenwerken.

Het beleidsniveau

Het betrekken van vertegenwoordigers van de lokale besturen in het de oprichting, planning, werking en het onderhoud van de Play Hub.

²Urban and al. (2011), Competence Requirements in Early Childhood Education and Care (CoRe Report) European Commission

Aanbevelingen voor professionele begeleiders

In dit onderdeel worden de ervaringen uit het proefproject gebruikt om aanbevelingen te formuleren die plaatselijke initiatieven voor de inclusie van Romakinderen en hun gezinnen kunnen helpen toenemen en verwezenlijken.

Aanbeveling

1. *Streef er vanaf het begin naar dat ECEC zich binnen de gemeenschap plaatst, moedig plaatselijk eigenaarschap aan, en steun de combinatie van een bottom-up- en een top-downbenadering*

Wat betreft intergenerationeel leren en oudercompetenties bouwen de ECEC Play Hubs voort op de kracht van de gemeenschap. Voor jonge kinderen versterken zij de band tussen het informele en het formele niveau.

Wegen naar succes

1.1 Cultiveer plaatselijk eigenaarschap

'De beste beslissingen worden genomen door personen voor wie die beslissingen van belang zijn'

Om steun voor de Play Hubs te verkrijgen is het belangrijk dat al de groepen van de gemeenschap die een inbreng kunnen leveren betrokken worden. Om de acties in plaatselijke gemeenschappen te kunnen plannen en uitvoeren is het van het grootste belang dat men een corps vormt dat in het proces de leiding en de verantwoordelijkheid op zich neemt, en zo een **solide basis** aanreikt voor het engagement vanuit de gemeenschap.

De cruciale rol van het LAT-team wordt door alle partners benadrukt. De kracht ervan in de **activering van de gemeenschap en in het beslissingsproces is primordiaal.**

Het plaatselijke eigenaarschap moet vanaf het vroegste begin zichtbaar zijn.

Participatie in het LAT-team mag geen last zijn, maar moet inspireren en voldoening geven. Eens de Play Hub ingericht is, en de activiteiten opgestart zijn, kan het LAT-team op minder frequente basis samenkomen.

1.2 Gebruik gegevens en informatie van de gemeenschap bij de planning en de keuze van de plaats waar de Play Hub opgestart zal worden

Bij hun beslissing over de plek waar een Play Hub gevestigd zou worden, selecteerden de projectpartners buurten die ervaring hadden met de verwezenlijking van vergelijkbare activiteiten. Toch bleef **het in kaart brengen van de gemeenschap** in de verwezenlijking van het project van cruciaal belang, omdat op die manier nieuwe contacten en bronnen van inkomsten gevonden konden worden. Partners hebben de gewoonte, terug te vallen op hun eigen gegevens of op secundaire gegevens uit bestaande bronnen. **Plaatselijke contacten bleken bij het vergaren van gegevens (in alle gevallen) het nuttigst.**

Bijkomende informatiebronnen waren onder andere officiële statistieken en academische studies.

1.3 Moedig leiderschap vanuit en partnerschap met de Romagemeenschap aan

Deelname van de Roma is voor de aanpak van segregatie en het vergroten van de sociale cohesie, in het bijzonder tussen Romagemeenschappen en andere plaatselijke gemeenschappen, vanaf het begin een vereiste.

Teneinde de diversiteit in de deelnemende groepen te behouden, hebben we ervoor geopteerd, het programma niet als een 'project voor Roma' voor te stellen. Actieve betrokkenheid van Roma in het bestuursorgaan, als werknemers en als vrijwilligers droeg sterk bij aan het scheppen van vertrouwen binnen de Romagemeenschap. De ervaring heeft uitgewezen dat voor actieve betrokkenheid en voor het scheppen van vertrouwen tijd nodig is – het is niet ongewoon dat de eerste bezoekers van de Play Hub uit de dominante cultuur komen, omdat zij zich veilig en ontspannen voelen in het contact met de instellingen en hun vertegenwoordigers. Specifieke maatregelen moeten genomen worden om participatie en leiderschap van Roma aan te moedigen, en daarvoor is bijkomende planning nodig.

Vertrouwen scheppen

"Wie met een mainstreamdienst het vertrouwen van minderheidsgroepen wil winnen, heeft tijd en doorzetting nodig. Wanneer je hen uitnodigt en hen de Play Hub voorstelt, zullen ze komen luisteren, maar er gaat tijd over voor ze uit eigen beweging beslissen te komen. Het is cruciaal dat je zelf op hen toestapt, en hen uitlegt wat de Play Hub te bieden heeft."
[Slovenië]

Om Romakinderen en hun gezinnen in het proces te betrekken is het noodzakelijk dat ze een inbreng hebben en zeggenschap krijgen in het hele proces.

1.4 Probeer bij de keuze van stakeholders alle niveaus van het ECEC-systeem te betrekken

We kunnen zeven hoofdgroepen van stakeholders onderscheiden die de sleutel vormen tot een goede werking van de ECEC Play Hubs:

Gezondheidswerkers en religieuze leiders worden ook als stakeholders beschouwd, hoewel hun rol als kleiner wordt beschouwd in sommige, maar niet in alle LAT-teams. Hieruit blijkt het belang van een specifieke benadering, aangepast aan de gemeenschap. **Gezondheidswerkers** werden specifiek betrokken om de activiteiten van de Play Hub boven opvoeding en zorg uit te tillen, en om **een geïntegreerde service te aan te moedigen**.

Bijzonder belang werd gehecht aan de rol van **vrijwilligers** – zowel oudere (volwassen) als jongere vrijwilligers. Hoewel vrijwilligerswerk van situatie tot situatie verschilt, slaagden Play Hubs erin om **vrijwilligers van alle leeftijden**, die wat tijd wilden besteden om mee te werken aan sociale cohesie in hun gemeenschap en aan de **organisatie van activiteiten in hun Play Hub**, aan te trekken.

1.5 Plan zorgvuldig wanneer en hoe verschillende belanghebbenden betrokken kunnen worden

Onze partners waren het erover eens dat het van cruciaal belang is, de meeste plaatselijke belanghebbenden van in het begin te betrekken, maar kwamen ook tot de conclusie dat het bij sommige groepen beter is, hen pas te betrekken wanneer de Play Hub goed op gang gekomen is, en al enkele resultaten kan tonen. Dit geldt bijvoorbeeld voor plaatselijke bedrijven, die financieel kunnen bijspringen.

Aanbeveling

2. *Moedig integratie van diensten aan, en zorg voor een goed gecoördineerde dienstverlening voor kinderen en hun gezinnen.*

De ECEC Play hubs kunnen een gecoördineerde dienstverlening naar ouders en gezinnen toe helpen aanmoedigen door zelf op hen toe te stappen in plaats van te wachten tot zij de diensten vinden. Gezinnen die de naam hadden 'moeilijk te bereiken' te zijn, bleken **niet moeilijk te bereiken wanneer de dienstverlening plaatsvond op een gecoördineerde manier.**

2.1 Betrek professionele begeleiders met verschillende specialisaties in het proces

Gebruik de ruimte van de Play Hub om een **waaier aan diverse professionelen met specialisatie 'vroeg kindertijd'** te betrekken. Het gaat dan bijvoorbeeld over gezondheidswerkers, psychologen, sociale werkers. Idealiter zullen zij in staat zijn, de vragen en problemen die ouders en gezinsleden hebben te beantwoorden op een manier die bijdraagt aan de opbouw van vertrouwen in de verschillende instellingen en in het bijzonder in de diensten die met de vroege kindertijd te maken hebben. Gebruik deze kans ook om bij de begeleiders de interesse te voeden om diensten te organiseren die verder reiken dan het centrum.

Aanbeveling

3. *Gebruik de kracht van intergeneratieel leren en hanteer de benadering van Together Old and Young – TOY als katalysator om sociale cohesie, interculturele dialoog en inclusie aan te moedigen*

Veel gezinnen met jonge kinderen wonen vandaag in een nogal geïsoleerde omgeving, gescheiden van andere gemeenschapsleden en in vele gevallen ook van oudere volwassenen in hun eigen familie. **Initiatieven over de generaties heen kunnen betrekkingen en wederzijds begrip tussen burgers van diverse gemeenschappen en verschillende leeftijden vergemakkelijken**, en creëren op die manier ruimte voor samenwerking, contact en tolerantie tussen verschillende leeftijdsgroepen en mensen met verschillende achtergronden. Het gebrek aan contact tussen de generaties en het gebrek aan sociale cohesie tussen kwetsbare en cultureel diverse gemeenschappen kan via de organisatie van intergeneratiele leerinitiatieven opgevangen worden.

3.1 Betrek oudere volwassenen in het LAT-team, en probeer zo sociale cohesie aan te moedigen

Het is cruciaal dat oudere volwassenen en organisaties die met hen werken of hen vertegenwoordigen (organisaties voor maatschappelijk werk, groepen van gepensioneerde werkkrachten, etc.) in het LAT-team betrokken worden, zodat hun participatie in de activiteiten van de Play Hub gegarandeerd is. Zij moeten **betrokken worden, en geconsulteerd worden tijdens de planning, het ontwerp, de uitvoering en de evaluatie**, en daarbij als een sleutelpartner gezien worden. *"Vaak worden wij met vooroordelen geconfronteerd. Maar hier worden veralgemeningen door de goede ervaringen in vraag gesteld. Ik weet dat ik met veel van deze mensen niet in contact was kunnen komen als ik dit werk niet had gedaan."*

- oudere vrijwilliger -

Wegen naar succes

Wegen naar succes

3.2 De rol van oudere vrijwilligers en van grootouders

Grootouders spelen in de vorming en de sociale bewustwording van hun kleinkinderen een centrale rol. **De rol van de grootouders als luisterend oor, verhalenverteller en familiegeheugen** wordt gezien als complementair aan de rol van de ouders. Bijzonder belangrijk wordt deze rol wanneer ouders door ziekte, gebroken gezinnen of migratie voor een langere periode afwezig of onbeschikbaar zijn. In de Play Hub moeten oudere mensen in de intergenerationele activiteiten een centrale rol spelen. *"Vrijwilligerswerk met kinderen geeft mij veel voldoening. Ik geef hen veel vreugde, en krijg er even veel terug"*. - oudere vrijwilliger -

3.3 Verrijk het leerproces voor kinderen en oudere volwassenen

Een belangrijk aspect van intergenerationeel leren heeft ermee te maken dat het gemakkelijker is samen plezier en vreugde te beleven **als de leerpatronen opener zijn**. Deze openheid kan gevonden worden in uitwisselingsbezoeken of gemeenschappelijke kunst- muziek-, dans- of tuinieractiviteiten, waarin jonge kinderen en oudere mensen betrokken worden. Ook rusthuizen in de gemeenschap waar de Play Hub gevestigd is kunnen betrokken worden. *"Het gaat erom dat je samen leert delen, en het belang leert inzien van solidariteit, respect en het aanvaarden van de andere"* - ouder van een kind dat deelnam aan een intergenerationele activiteit -

3.4 Oudere mensen de kans geven, hun rol als hoeders van kennis op te nemen

Oudere mensen spelen in een veranderende maatschappij een belangrijke rol als hoeders van kennis, tradities en vaardigheden. Oudere volwassenen vormen een vitale link met de geschiedenis en de culturele erfenis, en geven kinderen perspectief en een besef van identiteit. Ouderen geven bijvoorbeeld verhalen en plaatselijke legenden aan kinderen door, of wisselen ervaringen met hen uit over hoe toen en nu in een bepaalde gemeenschap geleefd en gespeeld werd/wordt. Dit is in het bijzonder van belang wanneer de Play Hub inzet op een interculturele dialoog tussen Romagemeenschappen en andere gemeenschappen, of tussen verschillende types gemeenschappen in het algemeen. *"Mensen vergaren tijdens hun leven kennis, en het is positief dat je de kans krijgt om dit deel van je geschiedenis aan jonge mensen door te geven"*. - oudere vrijwilliger -

Intergenerationele
initiatieven
moedigen sociale
cohesie en
levenslang leren
aan.

Aanbeveling

4.

Steun en pas actief respect voor diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie toe

ECEC Play Hubs verbeteren het vermogen dat begeleiders en andere belanghebbenden hebben om discriminatie tegen te gaan, wat op zijn beurt tot steeds meer inclusiviteit binnen de Play Hubs leidt.

Wegen naar succes

4.1 Ga waar de kinderen en hun gezinnen zich bevinden

Er werd beslist, de Play Hubs te vestigen op plaatsen die **zowel voor Romagemeenschappen als andere gemeenschappen bereikbaar zijn**. Het doel hiervan was, de integratie aan te moedigen. De locaties waren erg divers, bijvoorbeeld gemeenschapscentra, bibliotheken, lagere scholen en kleuterscholen. In sommige gevallen was het nodig, transport te organiseren om de deelname van benadeelde groepen te kunnen verzekeren.

4.2 Moedig verscheidenheid aan in de ervaringen van kinderen, ouders en gezinsleden

Naast het uitlenen van speelgoed aan gezinnen, organiseren ECEC Play Hubs drie types activiteiten:

Gemeenschapsactiviteiten: 'Hoe kies je kwalitatief speelgoed voor een kind' (Kroatië), 'Onderwijsbevordering' (Italië); 'Ringla leert over verkeersveiligheid' (Letland); 'Leesdag in de speelgoedbibliotheek' (Slovakije)

Intergenerationeel leren: 'Een bewaarsok in de vorm van een konijn maken' (Kroatië), 'Stadstuinieren' (Italië), 'Samen Ringla's kalender tekenen' (Letland)

Intercultureel leren: 'Bak- en kookweek in de speelgoedbibliotheek' (Slovakije), 'Magisch papier' (Italië)

De activiteiten worden op een interactieve en inspirerende manier aangebracht, wat tot doel heeft dat kinderen leren om over zichzelf en anderen positieve gevoelens te ontwikkelen, dat deelnemers **diversiteit leren appreciëren, dat dialoog tussen verschillende groepen wordt aangemoedigd, dat men over anderen leert en ervaringen uitwisselt.**

- opvang en spel
- leessessies met ouders en kinderen
- intergenerationele activiteiten over cultureel erfgoed
- activiteiten rond handwerk en het vervaardigen van speelgoed
- ouderverenigingen
- workshops en infosessies voor ouders, in samenwerking met andere gemeenschapsdiensten

Het ontlenen van speelgoed en ander materiaal helpt kinderen en volwassenen om verantwoordelijkheid te ontwikkelen.

4.3 Smeed sterke banden met ouders, en sterken in hun ouderlijke rol

Ouders krijgen in de Play Hub de mogelijkheid om met professionelen, leeftijdsgenoten (uit een andere etnische, sociale etc. achtergrond) en oudere leden van de gemeenschap te praten over onderwerpen die met het ouderschap te maken hebben. Op die manier worden ouders als de eerste opvoeders en als gelijkwaardige partners in de opvoeding van de hun kinderen in discussies en de zoektocht naar nieuwe kennis betrokken. Dit is voordelig voor alle deelnemers in het proces – samen brengen zij tijd door, en leren van en met elkaar.

4.4 Combineer om kinderen en hun gezinnen te bereiken gerichte externe activiteiten met in het centrum georganiseerde activiteiten

Af en toe gebeurt het dat diensten ervan afzien om met benadeelde groepen te werken, meestal met het argument zij niet komen opdagen. Dienstverleners moeten echter **actief toezicht houden op de diversiteit en op een gelijke deelname**, en op zoek gaan naar specifieke wervende acties om hen die er meest nood aan hebben te bereiken. Terzelfder tijd is het nodig dat Play Hubs diverse en aan de context en locatie aangepaste activiteiten aanbieden, specifiek gericht op het bereiken van Romakinderen en andere plaatselijke gemeenschappen. Met deze evenwichtige benadering gingen ECEC Play Hubs op zoek naar een zo heterogeen mogelijke groep gebruikers en vrijwilligers.

Onder geen enkele omstandigheid kunnen het bestuur van de ECEC Play Hub of de dienstverleners verschillende diensten aanbieden voor Romagroepen en groepen die niet tot de Romagemeenschap behoren.

4.5 Betrek kinderen, gezinnen en leden van verschillende groepen binnen de gemeenschap.

ECEC Play hubs hebben het vermogen om **alle plaatselijke gemeenschappen, minderheden en groepen** aan te spreken, en hen de mogelijkheid te bieden om deel te nemen. Alleen op die manier kan de Play Hub volledig inclusief zijn, en genieten van de inbreng van alle partijen.

Aanbeveling

5. *Ondersteun het personeel met constante professionele ontwikkeling*

Zowel voor de duurzaamheid als voor het eigenaarschap is het cruciaal dat men plaatselijke bronnen aanboort en activeert. Het is ook cruciaal dat de ruime groep professionelen die binnen de gemeenschap werken betrokken worden, zelfs als het verband op het eerste zicht klein is, **zodat banden gesmeed kunnen worden tussen verschillende diensten**. Wanneer prioriteit gegeven wordt aan het plaatselijke menselijke kapitaal, is het mogelijk dat een grotere vraag zal ontstaan naar opleiding en aanhoudende professionele ontwikkeling.

Wegen naar succes

5.1 Ontwikkel een flexibele en algemene toolkit, die door de plaatselijke opleiders gebruikt en aangepast kan worden aan de omstandigheden

Het beheer van de ECEC Play Hubs gebeurt met de **TOY for Inclusion Toolkit**, die voor het project werd ontwikkeld, en ervaringen uit eerdere plaatselijke toepassingen heeft opgenomen. Het belangrijkste doel van de toolkit is het aanbieden van alle nodige conceptuele en praktische informatie aan opleiders en begeleiders uit verschillende sectoren en niveaus binnen ECEC, en hen zo de kans te bieden spelruimtes op te richten en te beheren waarbinnen segregatie onbestaande is, en die verschillende generaties bereiken. In het bijzonder valt de focus van de toolkit op sociale integratie, sociale inclusie, en interculturele en intergenerationele dialoog.

De toolkit behandelt volgende onderwerpen:

- Creatie van een visie voor de kinderen in de plaatselijke gemeenschap;
- Het belang van een in de gemeenschap gevestigde ECEC, en de integratie van diensten met het oog op inclusie, gelijkwaardigheid en respect voor diversiteit;
- Speelgoedbibliotheken als gemeenschapscentrum;
- Leren en spelen over de generaties heen (intergenerationeel leren);
- Het belang van niet-gesegregerde ECEC voor Romakinderen en andere kinderen, en een opvoeding zonder vooroordelen;
- Kwaliteitswerking binnen een in de gemeenschap gevestigde ECEC.

Deze toolkit bevat werkmiddelen voor de initiatiefnemers van inclusieve, binnen de gemeenschap gevestigde, niet-formele ECEC-activiteiten, zowel voor kinderen als hun gezinnen. De initiatiefnemers zijn opleiders en begeleiders uit verschillende sectoren, aangezien samenwerking tussen sectoren wordt gezien als de sleutel tot succes van deze benadering. Een niet uitputtende lijst van initiatiefnemers:

- ECEC begeleiders,
- kleuteronderwijzers, leerkrachten uit lager onderwijs,
- vertegenwoordigers van plaatselijke gemeenschappen,
- vzw's,
- bibliotheken,
- professionelen die rond gemeenschapsontwikkeling werken,
- sociaal werkers
- gezondheidswerkers,
- maatschappelijke werkers,
- vrijwilligers.

5.2 Bouw aan het plaatselijke vermogen om anderen op te leiden en om het proces te leiden

Begeleid een plaatselijk team van opleiders, die op hun beurt personen binnen de gemeenschap zullen opleiden, hetzij als vrijwilliger of als betaalde werknemer. Dit zal sterk bijdragen aan de duurzaamheid van het initiatief, en ook het niveau van **professionaliteit binnen de plaatselijke gemeenschap** doen toenemen. Organiseer samenkomsten waarin opleidingen en professionele ontwikkelingsmogelijkheden in gemengde groepen worden aangereikt. Betrek alle relevante belanghebbenden, en creëer voor de werkkrachten een **stimulerende en veilige ruimte voor wederzijds leren, uitwisseling tussen gelijke leeftijden en gelijkgestemden, en de ontwikkeling van positieve persoonlijke relaties**. Het is belangrijk om aandacht te besteden aan de kwaliteit van de diensten, en opleidingen te blijven aanbieden aan zowel het personeel als de vrijwilligers.

5.3 Verzeker toereikende werkmiddelen voor het toezicht en de evaluatie, en geef de uitvoerende partners de mogelijkheid om de nodige veranderingen aan te brengen

Partners in het project hebben opgemerkt dat zij steun en tijd nodig hebben om te reflecteren, zodat ze bezoekers van de Play Hub een voldoende grote waaier aan speelgoed, materiaal en activiteiten kunnen aanbieden. Daarom hebben ze tijd nodig om na te denken, zowel als team als met steun en hulp van buitenaf.

Aanbeveling

6. *Moedig de duurzaamheid van ECEC Play Hubs aan*

Meestal wordt 'duurzaamheid' vanuit een budgettair perspectief benaderd: is er voldoende geld om het personeel te betalen, het domein te onderhouden, speelgoed en boeken en materiaal te kopen en te vervangen? Eerdere ervaringen binnen TOY for Inclusion hebben aangetoond dat **flexibiliteit in het gebruik van de werkmiddelen**, niet de totale grootte ervan, de belangrijkste factor vormt in het bereiken van goede resultaten. Play Hubs en de Local Action Teams hebben in hun streven naar duurzaamheid ervaring met fundraising opgedaan, waarbij ze er vaak goed in geslaagd zijn om op die manier bepaalde aspecten van het budget (huur, speelgoed) te bekostigen, terwijl dit wat betreft andere types kosten (in het bijzonder opleidingen en supervisie) veel moeilijker ging.

Wegen naar succes

6.1 ^PBewaak de kwaliteit van de dienstverlening

Aandacht voor de kwaliteit van de verleende diensten in de ECEC Play Hub is van bijzonder groot belang. Vaak is het niet moeilijk, kinderen en ouders warm te maken voor een bezoek aan de Play Hub, maar de echte uitdaging bestaat erin, hen aan te moedigen dat ze op regelmatige basis blijven komen. Een van de manieren waarop ECEC Play Hubs duurzaam kunnen worden is **het creëren van vraag naar dit type dienst binnen de gemeenschap**.

6.2 Bied een flexibel beheer van de werkmiddelen aan

Door de zeer diverse contexten is er wat betreft het beheer van de middelen nood aan een op de situatie afgestemde benadering. Uit de proefprojecten blijkt dat er nood is aan een flexibel gebruik van cofinanciering. Positief is dat de ervaring geleerd heeft dat buurten altijd **een eigen bijdrage leveren, zij het in het gebruik van een gebouw, de donatie van speelgoed, vrijwilligers, etc.**

De introductie van en de blijvende aandacht voor vrijwilligers heeft samen met het investeren in de opbouw van een vrijwilligersteam een invloed op:

- plaatselijk eigenaarschap
- de uitbouw van plaatselijke zelfredzaamheid
- het in beweging brengen van de plaatselijke gemeenschap

6.3 Schep partnerbanden met het plaatselijke gemeentebestuur en met andere administratieve diensten

Hierboven hebben we uitgelegd dat de LAT-teams alle soorten plaatselijke belanghebbenden moet betrekken, met inbegrip van het gemeentebestuur. Daarnaast moet er ook naar gestreefd worden dat het **plaatselijke gemeentebestuur** (of andere administratieve diensten) een rol spelen in de duurzaamheid van het project, door werkmiddelen – financieel of andere – bij te dragen. Het is dus cruciaal dat nauwe banden onderhouden worden met het gemeentebestuur, en dat deze banden steeds verder ontwikkeld worden.

6.4 Geef je werk zichtbaarheid in de media, en vier successen

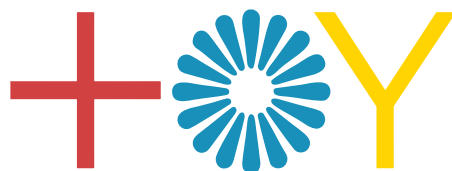
De creatie van **promotiemateriaal voor ECEC Play Hubs**, en het bekend maken van de successen, is bijzonder belangrijk. Op deze manier wordt zichtbaarheid verleend aan de kinderen in de plaatselijke gemeenschappen, aan hun manier van leven en de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. Zo ook worden oplossingen gedeeld op gemeenschappelijke problemen, wat de plaatselijke gemeenschappen nieuwe kracht kan geven. Tijdens de proefprojecten is veel informatief materiaal ontwikkeld, onder andere folders en een video die de werking en de impact van de Play Hubs documenteert.

Het TOY for Inclusion Consortium:

www.toy4inclusion.eu

FOR INCLUSION

www.toy4inclusion.eu